

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004

2009

Dokument ze zasedání

14. 5. 2008

B6-0222/2008

NÁVRH USNESENÍ,

který na základě prohlášení Komise

v souladu s čl. 103 odst. 2 jednacího řádu

předkládají Joseph Daul, Mairead McGuinness, Maria Martens, John Bowis,
Gay Mitchell a Neil Parish

za skupinu PPE-DE,

o rostoucích cenách potravin v EU a v rozvojových zemích

Usnesení Evropského parlamentu o rostoucích cenách potravin v EU a v rozvojových zemích

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 33 Smlouvy o ES,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 25. října 2007 o rostoucích cenách krmiv a potravin,
 - s ohledem na své legislativní usnesení ze dne 26. září 2007 o půdě vyňaté z produkce na rok 2008,
 - s ohledem na čl. 103 odst. 2 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že světové ceny potravin se po letech stálých či klesajících cen komodit nedávno zvýšily, což má nyní za následek vyšší maloobchodní ceny,
- B. vzhledem k tomu, že je světová produkce obilí ovlivněna nepříznivými povětrnostními podmínkami, především suchy a záplavami, které pravděpodobně souvisejí se změnou klimatu,
- C. vzhledem k tomu, že cena rýže vzrostla na absolutně nejvyšší úroveň všech dob – 1000 USD za tunu, přičemž před rokem to bylo přibližně 300 USD,
- D. vzhledem k tomu, že v tomto roce dosáhla cena pšenice a sójových bobů svého vrcholu, přičemž u pšenice činil nárůst 130 %, u sójových bobů 87 % a u kukuřice 31%,
- E. vzhledem k tomu, že ceny některých zemědělských surovin, jako je pšenice, již ze své vysoké úrovně, které dosáhly v tomto roce, podstatně klesly, ale jsou i nadále velice nestabilní,
- F. vzhledem k tomu, že podle posledních odhadů by se v roce 2008 měla světová produkce obilí zvýšit o 2,6 % na rekordních 2 164 milionů tun; vzhledem k tomu, že tyto odhady však závisí na příznivých klimatických podmínkách,
- G. vzhledem k tomu, že světová poptávka po potravinách roste rychleji než nabídka, v neposlední řadě také kvůli zvyšujícím se příjmům v nově vznikajících ekonomikách, jako jsou Indie a Čína, a přibývajícím počtu obyvatel a větší urbanizaci, což žene vzhůru hlavně poptávku po mase a mléčných výrobcích, a tedy i po krmivech,
- H. vzhledem k tomu, že každoroční nárůst světové populace o zhruba 82 milionů osob ohrožuje zajištění potravin, a to zejména v rozvojovém světě, a vzhledem k tomu, že se předpokládá, že do roku 2025 dosáhne celkový počet obyvatel výše 8 miliard,
- I. vzhledem k tomu, že dopad rostoucích cen komodit se stává destabilizující silou v rámci

světového hospodářství a vyvolal již v několika zemích nepokoje,

- J. vzhledem k tomu, že podle odhadů Světové banky by rostoucí ceny potravin mohly uvrhnout do větší chudoby přes 100 milionů osob,
- K. vzhledem k tomu, že rozpočty humanitárních organizací jsou kvůli vyšším cenám komodit velice napjaté, což jim ještě více ztěžuje možnost poskytovat nouzové dodávky tam, kde je třeba,
- L. vzhledem k tomu, že v době, kdy Světový potravinový program vydal dne 20. března 2008 mimořádnou výzvu o pomoc činilo v porovnání s červnem 2007 navýšení jeho nákladů na nákup potravin 55 %, což má za následek schodek ve výši 500 milionů USD v jeho rozpočtu na dávky potravin; vzhledem k tomu, že během tří následujících týdnů se ceny potravin zvýšily o dalších 20 %,
- M. vzhledem k tomu, že má Světový potravinový program odpovědnost za uspokojení naléhavých potřeb hladovějících, kteří patří mezi nejohroženější skupiny na světě, což jenom v samotném Dárfúru představuje až tři miliony osob a dalších 70 milionů osob až v 80 zemích,
- N. vzhledem k tomu, že dopady hladovění jsou více pociťovány ve venkovských oblastech (kde žije až 60 % obyvatel, kteří přímo závisí na zemědělství či na souvisejících činnostech) a vzhledem k tomu, že zemědělství je v rozvojových zemích hlavním hospodářským odvětvím (což znamená v zemích AKT 20 % HDP a zaměstnání pro dvě třetiny obyvatelstva),
- O. vzhledem k tomu, že i přes doložený význam, který má pro rozvojové země odvětví zemědělství, národní vlády ani politiky EU v oblasti rozvojové spolupráce toto klíčové odvětví neupřednostňují, přičemž navíc dochází stále více k opomíjení drobných zemědělců,
- P. vzhledem k tomu, že pro zvýšenou zemědělskou produkci v rozvojových zemích je jednou ze závažných překážek to, že drobní zemědělci často nemají přístup k úvěrům či malým půjčkám na investice do kvalitnějších semen, hnojiv a zavlažovacích systémů ani nezbytné nástroje pro ochranu úrody před škůdci a nemocemi, což je někdy zapříčiněno skutečností, že nemají vlastní půdu a tudíž nemají pro úvěry zajištění,
- Q. vzhledem k tomu, že země, jako je Thajsko, Vietnam a Čína, ve snaze zabránit odlivu zemědělských surovin ze svých zemí uvalily zákazy jejich vývozu, kvóty a daně, čímž ještě více zkomplikovaly možnost úspěšného uzavření jednání z Dohy,
- R. vzhledem k tomu, že v důsledku vysokých cen komodit prudce vzrostly ceny půdy, což ještě více ztěžuje možnosti pronajmout si či zakoupit půdu pro zemědělskou produkci,
- S. vzhledem k tomu, že se v zemích s rozvíjející se ekonomikou rychle změnily modely spotřeby, a v Číně se například spotřeba hovězího masa v posledních deseti letech ztrojnásobila na 50 kg na osobu za rok,

- T. vzhledem k tomu, že reálné ceny obilí měly až donedávna vždy tendenci spíše klesat a vzhledem k tomu, že v roce 1975 byly ceny obilí oproti dnešku dvojnásobné,
- U. vzhledem k tomu, že roste nepoměr mezi maloobchodními cenami potravin a náklady na živobytí a mezi výstupními cenami zemědělské produkce a maloobchodními cenami,
- V. vzhledem k tomu, že zvyšující se ceny krmných směsí vedou k nárůstu výrobních nákladů v odvětví živočišné produkce,
- W. vzhledem k tomu, že existuje nepoměr mezi výdaji na výzkum a technologie v oblasti zemědělství a požadavky souvisejícími s rozšiřováním,
- X. vzhledem k tomu, že článek 33 smlouvy o ES stanoví, že cílem společné zemědělské politiky je zajistit plynulé zásobování a zajistit spotřebitelům dodávky za rozumné ceny,

Výroba a maloobchodní prodej potravin

1. zdůrazňuje, že zásobování všech obyvatel na světě potravinami by mělo mít přednost před jakýmkoliv jiným cílem; zdůrazňuje, že potraviny by měly být dostupné za rozumné ceny; poukazuje na to, že společná zemědělská politika (SZP) až dosud zajišťovala rozumné ceny potravin nejenom na vnitřním, ale také na světovém trhu;
2. odmítá jakékoliv výzvy ke zrušení společné zemědělské politiky;
3. vyzývá k posílení investic do zdokonalení zemědělských struktur, informačních systémů o trhu a výzkumu převážně v rozvojových zemích, aby došlo ke zvýšení produktivity a k překonání strukturálních problémů,
4. poukazuje na to, že úsilí EU zaměřené na podporu méně intenzivních forem zemědělství, včetně organické produkce a omezení ve využívání některých zemědělských vstupů, jako jsou přípravky na ochranu rostlin, mělo dopad na snížení zemědělské produkce EU; zdůrazňuje, že další omezení dostupných řešení pro ochranu úrody by tento negativní trend zhoršilo; bere na vědomí zájem evropských spotřebitelů o tyto výrobky, ale poukazuje na to, že tyto systémy jsou méně výnosné;
5. zdůrazňuje, že je třeba zohlednit příjmy zemědělců v EU; poukazuje na to, že s rostoucími náklady na krmiva, energii, hnojiva a další vstupy a při rostoucích nákladech na dodržování norem je třeba, aby se výnosy zemědělců výrazným způsobem zvýšily, aby i nadále mohli uspokojovat poptávku po potravinách; poukazuje na to, že příjmy v zemědělství se zvýšily jen nepatrně a že v některých členských státech příjmy zemědělců dokonce klesly;
6. velmi důrazně upozorňuje na to, že u mnohých potravinářských výrobků, především u zpracovaných potravin, tvoří cena surovin relativně malou část konečné ceny a že i po posledním zvýšení cen pšenice představuje tato položka ve Spojeném království méně než 10 % maloobchodní ceny bochníku chleba a ve Francii méně než 5 % maloobchodní ceny bagety;

7. vyzývá Komisi a členské státy, aby provedly analýzu rozporu mezi cenami od výrobců a cenami, které si účtují významné maloobchody;
8. vyzývá k posouzení dopadu role maloobchodů v potravinovém řetězci; poukazuje na to, že maloobchodní ceny potravin se v porovnání s životními náklady neúměrně zvýšily; poukazuje na to, že maloobchody mají při stanovení cen potravin dominantní postavení na trhu; vyzývá maloobchodníky, aby výrobcům platili spravedlivou cenu a zároveň nabízeli spotřebitelům potraviny za rozumné ceny;
9. poukazuje na to, že stávající zásoby obilí v EU by vystačily pouze na 30 dnů a vyjadřuje vážné pochybnosti nad tím, zda jsou naše zásoby potravin na patřičné úrovni, zejména s ohledem na možné krize;

Mezinárodní obchod

10. vyzývá k rychlému, spravedlivému a vyváženému uzavření obchodních jednání v rámci WTO v Dohá; zdůrazňuje, že nejméně rozvinuté země měly a i nadále mají bezcelní a bezkvótvový přístup na trh EU, a to v rámci dohody „vše kromě zbraní“ (EBA); poukazuje na to, že v obchodních bilancích dovozců potravin dojde k větším schodkům, zatímco v obchodních bilancích vývozců potravin dojde ke zlepšení; vyzývá rozvíjející se země, aby posoudily dopady, které mají zakazy vývozu potravin;
11. poukazuje na to, že by měla být podporována zásada „pomoc výměnou za obchod“; vyzývá k okamžité potravinové pomoci, aby se v krátkodobém horizontu zmínil nedostatek potravin, a k vyvinutí opravdového úsilí o vybudování zemědělské produktivity v rozvojových zemích a o zapojení těchto zemí do světového systému obchodu v dlouhodobém horizontu;
12. vyzývá k přesnějším odhadům zemědělské produkce, aby bylo možné s větším předstihem určit převládající tendence ve světovém zásobování potravinami;
13. vyzývá k posílení výzkumu v oblasti technologie a jejího uplatňování ke zvýšení zemědělské produktivity a zlepšení procesu zpracování, zejména v rozvojových zemích;
14. vyzývá k tomu, aby se na subjekty z třetích zemích vztahovala totožná úroveň kontroly jako na výrobce z EU, nicméně uznává, že je třeba rozvojovým zemím při plnění rostlinolékařských norem EU pomáhat;

Rozvojové země

15. vyzývá členské státy EU a mezinárodní společenství, aby bezodkladně reagovaly na mimořádnou výzvu o pomoc ze strany Světového potravinového programu a pomohly při řešení nových výzev v oblasti boje proti hladu v situaci, kdy prudce vzrostly světové ceny potravin a ropy a kdy se neustále zhoršuje povětrnostní situace, částečně kvůli změně klimatu, a kdy se snižují světové zásoby potravin;

16. vyzývá mezinárodní společenství, aby zesílilo své úsilí v boji proti dezertifikaci, degradaci půdy a suchu a zlepšilo zajišťování potravin a přístup k vodě, zejména v chudých zemích;
17. připomíná EU a jejím členským státům, že se zavázaly napomáhat při tom, aby do roku 2015 byl o polovinu snížen počet obyvatel trpících hladem (v souladu s prvním z cílů rozvojových cílů tisíciletí), a vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby přijaly – a náležitě financovaly – opatření nezbytná k tomu, aby se zajistilo plnění tohoto závazku;
18. v této souvislosti vyzývá členské státy, aby dostály svému závazku postupně navyšovat procentní podíl jejich hrubého národního důchodu věnovaný na rozvojovou pomoc, jenž má do roku 2015 dosáhnout 0,7 %, v návaznosti na cíl dosáhnout do roku 2010 výše 0,56 % HND na oficiální rozvojovou pomoc;
19. vyzývá Radu, aby prohloubila svůj závazek přijatý v rámci rozvojových cílů tisíciletí tím, že znovu potvrdí své finanční závazky a na červnovém zasedání Evropské rady přijme agendu EU pro rozvojové cíle tisíciletí; domnívá se, že tato akční agenda EU by měla stanovit konkrétní cíle a akce včetně časových rámců v klíčových oblastech, jako je vzdělávání, zdravotnictví, vodní zdroje, zemědělství, růst a infrastruktura, které přispějí k dosažení rozvojových cílů tisíciletí do roku 2015, mimo jiné s cílem vymýtít do roku 2015 hlad;
20. vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby při přezkumu finančního rámce na léta 2007–2013 v polovině období učinily příslušná opatření k řešení otázky dlouhodobého zajištění potravin a úkolů v oblasti humanitární pomoci;
21. vyzývá Komisi, aby se více zaměřila na programy mikrofinancování pro drobné zemědělce v rozvojových zemích (za možné spolupráce Evropské investiční banky) a aby se ve své rozvojové spolupráci dále věnovala otázce vlastnických práv a majetkového práva;

Vynětí půdy z produkce

22. vítá rozhodnutí ministrů zemědělství členských států EU schválit návrh Komise, aby bylo pro rok 2008 pozastaveno povinné vyjímání zemědělské půdy z produkce;
23. bere na vědomí prognózy Komise, že se tímto opatřením uvolní přibližně 2,9 milionů hektarů pro produkci obilí a sklizeň se v tomto roce zvýší o přibližně 10 milionů tun;
24. vyjadřuje politování nad tím, že Rada neschválila pozměňovací návrhy Parlamentu na pozastavení vyjímání půdy z produkce pro rok 2009, a očekává, že se touto věcí bude zabývat revize SZP;
25. poukazuje na to, že při systému oddělených přímých plateb není třeba nástroje řízení zásobování, jehož správa je velmi obtížná; poukazuje na to, že pro posílení produkce je nutno využít celé zemědělsky využitelné plochy, která je v EU k dispozici;

26. vyzývá k okamžitému zrušení vyjímání půdy z produkce v EU, neboť tento nástroj již ztratil svůj význam;

Biopaliva

27. souhlasí, že subvencování plodin určených k výrobě biopaliv již není opodstatněné, ale velmi důrazně upozorňuje na to, že v současnosti jsou pro tento druh výroby užívána pouze 2–3 % zemědělské půdy v EU a že zprávy ve sdělovacích prostředcích, které viní ze současné potravinové krize biopaliva, jsou, pokud jde o EU, zveličené;
28. souhlasí nicméně, že politika vyčlenění více půdy na pěstování kukuřice pro výrobu bioetanolu v zemích, jako je USA, vyvolává řetězovou reakci v cenách a dostupnosti kukuřice a dalších obilovin na světovém trhu s potravinami;
29. zdůrazňuje, že biopaliva jsou v současnosti jedinou náhradou fosilních paliv, která je dostupná na trhu ve velkém množství, a na rozdíl od fosilních paliv jsou obnovitelná a mohou přinést výrazné snížení emisí skleníkových plynů; vítá návrh Komise na zavedení kritérií udržitelnosti pro výrobu biopaliv;
30. poukazuje na to, že při využití jedné tuny obilí na výrobu etanolu v EU se až 40 % vrátí do odvětví krmiv ve formě vedlejších produktů;
31. vyzývá přesto Komisi a členské státy, aby věnovaly více úsilí na podporu využívání a výroby bioenergie druhé generace, při níž se zpracovává hnůj a odpady ze zemědělské výroby, nikoliv prvotní zemědělské produkty;

Biotechnologie: potraviny a krmiva

32. upozorňuje se znepokojením na to, že z důvodu akutního nedostatku krmných obilovin vzrostla cena krmných směsí o 75 EUR za tunu a tento růst stále pokračuje, což pro živočišnou výrobu Evropské unie znamená další náklady ve výši 15 mld. EUR;
33. domnívá se, že současná krize vyžaduje okamžitou a důkladnou diskusi mezi orgány EU a členskými státy o úloze, kterou může plnit moderní biotechnologie při zajištění pokračující výroby potravin za rozumné ceny;
34. sleduje se znepokojením, že průtahy ve schvalování geneticky modifikovaných organismů jsou důvodem nárůstu cen ostatních surovin pro výrobu krmiv, což postihuje konkurenceschopnost evropských chovatelů hospodářských zvířat, a vede k paradoxní situaci, kdy spotřebitelé v EU kupují maso a živočišné výrobky ze třetích zemí, které geneticky modifikovaná krmiva používají;
35. připomíná, že 85 % krmných směsí vyráběných v EU obsahuje genetické modifikované organismy;
36. vyzývá Komisi, Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) a členské státy, aby uznaly závislost Evropské unie na dovozu rostlinných bílkovin ze třetích zemí, aby pro dovoz zavedly funkční pravidla s nastavením limitů pro geneticky modifikované

organismy a aby zkrátily zbytečné prodlevy v systému EU pro schvalování geneticky modifikovaných organismů;

Finanční trhy

37. poukazuje na to, že nedávné spekulace v oblasti zemědělských komodit vedly k vyšším cenám základních potravin;
38. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Komisi a Radě.